

افزایش تالیف و کاهش تولید کتاب در آذر امسال

نگاهی به آمار نشر کتاب نشان می‌دهد در نهمین ماه سال، تالیف از ترجمه پیشی گرفت؛ همچنین تولید کاهش و قیمت کتاب افزایش پیدا کرد. طبق آمار منتشرشده موسسه خانه کتاب و ادبیات ایران، آذر سال جاری، ۶۷۰۸ عنوان کتاب از سوی ۱۱۳۲ ناشر منتشر شده است که این تعداد کتاب در مقایسه با ۱۰ هزار و ۱۲۰ عنوان کتاب در دوره زمانی مشابه سال ۱۴۰۲، حدود ۳۴ درصد کاهش داشته

در گفت‌وگو با مهندس حمیدرضا هلالی، عکاس، پژوهشگر و مدرس انجمن سینمای جوانان ایران مطرح شد

کاروانسراها جلوه گاه تمدن ایرانی

محمد دشنی نویسنده و پژوهشگر

ابنیه تاریخی جزئی مهم از نشانه‌های تاریخی و تمدن هر کشور محسوب می‌شوند. بخش‌های مهمی از فرهنگ هر جامعه که به دلیل جایگاه ویژه خود مورد توجه قرار دارند اما آنچه مایه نگرانی جمعی ایرانیان شده، این موضوع است که بخشی از این میراث ارزشمند و ابنیه بی‌بدیل تاریخی، به دلایل مختلف و عمدتاً به دلیل نبود اعتبارات لازم، در معرض تخریب و آسیب‌های غیر قابل جبران قرار گرفته‌اند. کاروانسرای شوریاب در شهرستان نیشابور در خراسان رضوی از جمله این موارد است که علی‌رغم ثبت آن در سال ۱۳۸۱ به شماره ۵۹۰ به عنوان یک اثر ملی، این روزها حال‌وروز خوشی ندارد. بنای تاریخی و باشکوهی که قدمت تاریخی‌اش به دوره قاجار باز می‌گردد اما چنان‌چه مورد محافظت و مرمت قرار نگیرد، به‌زودی به‌طور

لژی جناب آقای مهندس، ضمن تشکر از فرصتی که به این گفت‌وگو اختصاص دادید و قدرشناسی از زحمتی که به همراه همکاران آقای رضا معتمدی بابت حضور و عکاسی از کاروانسرای شوریاب محتمل شدید، تقاضا می‌کنم در آغاز گفت‌وگو، برپایمان از هنر عکاسی و ظرفیت‌هایی که برای ثبت وقایع تاریخی دارد، بگویید.

من هم از التفات و توجهی که روزنامه «جام‌جم» به رخدادهای فرهنگی در شهرستان هاو به خصوص در حوزه توجه به میراث فرهنگی دارد، ممنونم. به خصوص که جنباعالی قبلاً هم با حضور در شهرستان حسین آباد کمال، محل زندگی استاد کمال الملک در سال‌های پایانی عمر و باغ نشاط، محل حشر و نشر آن نقاش گرانقدر با بزرگان این منطقه، گزارش مبسوط و ارزشمندی در خصوص استاد کمال الملک و حضور او در نیشابور تهیه کردید؛ اما در خصوص سؤال شما باید بگویم که عکاسی در آغاز هنر نبود، بلکه بیشتر به صورت یک فن و مهارت به حساب می‌آمد اما به مرور زمان توانست جای خودش را در مقوله هنر هم باز کند. البته من قصد ندارم به جنبه هنری عکاسی بپردازم زیرا ممکن است ارتباط مستقیمی با بحث مورد نظر ما نداشته باشد. ولی نکته‌ای که در مورد عکس برای مایخی‌مهم است این است که عکاسی ظرفیتی را برای انسان به وجود آورد که قبلاً وجود نداشت؛ پدیده‌ای که اجازه می‌داد عکاس بتواند با ثبت یک عکس، زمان را متوقف کند. کاری که تا قبل از ظهور هنر عکاسی هیچ هنری برخوردار از چنین قدرتی نبود که بتواند زمان را متوقف و یک اثر را به همان گونه‌ای که هست به صورت دقیق، در زمانی کوتاه، به صورت آسان و سریع ماندگار کند.

لژی نکته‌ای به نظر می‌رسید و آن این که قبل از آغاز عکاسی، هنر نقاشی جریان داشت و جایگاه مهمی را به خود اختصاص داده بود. به نظر شما آیا هنر نقاشی توانسته بود جای این ابزار کارآمد را برای ثبت وقایع، به خصوص رخدادهای تاریخی پر کند؟

البته که قبل از پدیدآمدن عکس و عکاسی، نقاشانی بودند و تلاش می‌کردند تکنیک‌هایی را به کار بگیرند تا چیزی را که در مقابل نگاه آنان قرار گرفته است با حداکثر دقت ثبت کنند و جالب است که بگویم در این خصوص نوشته‌هایی وجود دارد - که اگرچه گاهی اوقات محل مناقشه است - اما در تاریخ هنر به آن اشاره می‌شود. از جمله این که گفته شده است در دوره افلاطون، نقاشانی بودند که اشیا را تا حد نهایت، مشابه نوع واقعی آن نقاشی می‌کردند. در توضیح این صحبت هم آمده است که این نقاشان به طور مثال وقتی یک خوشه انگور را بر روی بومی نقاشی می‌کردند، آن قدر طبیعی می‌نمود که پرندگان این دانه‌های انگور را با انگور واقعی اشتباه گرفته و به طمع خوردن به آن نوک می‌زدند.

در همین ارتباط گفته شده است که افلاطون این کار را روانی‌داشت و می‌گفت چون ما به دنبال حقیقت هستیم، این نوع بازنمایی حقیقت توسط هنرمند می‌تواند نگاه ما را از حقیقت به سوی جعل منحرف کند و به توهم ما از حقیقت دامن برند. دلیل این هم که افلاطون اعتقاد داشت باید خیلی از هنرمندا از مدینه فاضله اخراج شوند،

است. براساس این آمار، بیشترین کاهش در رده کودک و نوجوان، حدود ۵۲ درصد، رده زبان در حدود ۴۴ درصد و رده فلسفه و روانشناسی ۴۰ درصد بوده است. همچنین در این ماه تعداد ۵۰۹۰ عنوان کتاب تالیفی و ۱۶۱۸ عنوان کتاب ترجمه منتشر شده است؛ از میان این آثار، سهم حوزه کمک‌درسی و آموزشی با ۱۰۱۱ عنوان در صدر قرار دارد؛ همچنین تالیف، سهم بیشتری از کتاب‌های ادبیات را از آن

خود کرده و طبق آمار، ۷۲۷ عنوان از کتاب‌های ادبیات، تالیفی و ۳۰۲ عنوان ترجمه‌ای است. در حوزه کتاب کودک و نوجوان نیز آثار تالیفی سهم بیشتری دارد، به‌طوری‌که ۵۶۹ عنوان کتاب تالیفی و ۴۴۱ عنوان ترجمه شده است. میانگین قیمت کتاب در آذرماه امسال دو میلیون و ۱۲۷ هزار ریال بوده که این عدد در مدت مشابه یک میلیون و ۶۰۳ هزار ریال بوده است و ۲۳ درصد رشد را نشان می‌دهد.

لژی و اگر موقفید از کاروانسرای شوریاب که محور اصلی صحبت ماست، بیشتر بگویید.

کاروانسرای شوریاب از جمله همین کاروانسراهاست؛ کاروانسرای که اتفاقاً من دو عکس از آن در اختیار دارم که مربوط به دوره قاجار است و نشان‌دهنده قدمت و سابقه تاریخی این اثر؛ دو عکسی که این امکان را به ما می‌دهد که گذشته و امروز این سازه مهم تاریخی را با هم مقایسه کنیم. با همه آسیب‌هایی که متوجه این بنای مهم و ارزشمند تاریخی شده اما مقایسه عکس‌ها نشان می‌دهد که چهره و تصویر اصلی این کارونسرا هنوز هم وجود دارد. البته که وضعیت امروز و دیروز آن اصلاً قابل مقایسه نیست اما هنوز هم می‌توان از آثار بالینی این بنا و نشان‌های عکس‌شناسی و دیگر نمادهای موجود تشخیص داد که این بنای در حال احتضار چه جوانی و میانسالی شکوهمندی داشته است. متأسفانه مقایسه عکس‌های امروز و دیروز این بنا نشان‌دهنده دست‌درازی‌ها و تجاوزهایی است که نسبت به این بنای تاریخی شکوهمند صورت گرفته و گاه کاربری‌هایی از آن شده است که مایه شرمساری است. در برخی دوره‌های گذشته که برای عکاسی از این بنای ارزشمند رفته بودیم، شاهد بودیم که از آن با یخشی از این مجموعه به عنوان آغل گوسفندان استفاده می‌شود، به‌گونه‌ای که انگار هیچ نظارتی بر این آثار و بناهای ارزشمند نمی‌شود. در حالی که این کاروانسرا با وسعت و زیبایی‌های خیره‌کننده و تاریخ‌مکتوبی که دارد، یکی از ارزشمندترین کاروانسرای‌های مسیر و برخوردار از خاطرات زیسته‌ای است که باید به‌عنوان قطعه‌ای از تاریخ معاصر ایران حفظ و به خوبی نگهداری شود.

لژی آن‌گونه که نقل شده است، ناصرالدین شاه قاجار در دو سفری که در سال‌های حدود ۱۲۸۶ و ۱۳۰۰ قمری به مشهد داشته، در کاروانسرای شوراب توقف کرده که به‌نظر موضوع جذابی است و خوب است ما جرای آن را از زبان شما بشنویم.

همین‌طوراست. ناصرالدین شاه آن‌گونه که از دو کتاب نوشته‌شده درباره این دو سفر برمی‌آید - که یکی از کتاب‌ها هم، یعنی کتاب سفر دوم، به قلم خود شاه است - او در هر دو سفر خود به نیشابور و مشهد در این کاروانسرا اتراف کرده‌است. شواهد تاریخی و مستندات نشانگر این است که این کاروانسرا یکی از کاروانسراهای بسیار مشهور و معمور آن دوره تاریخی بوده است که هرکس قصد

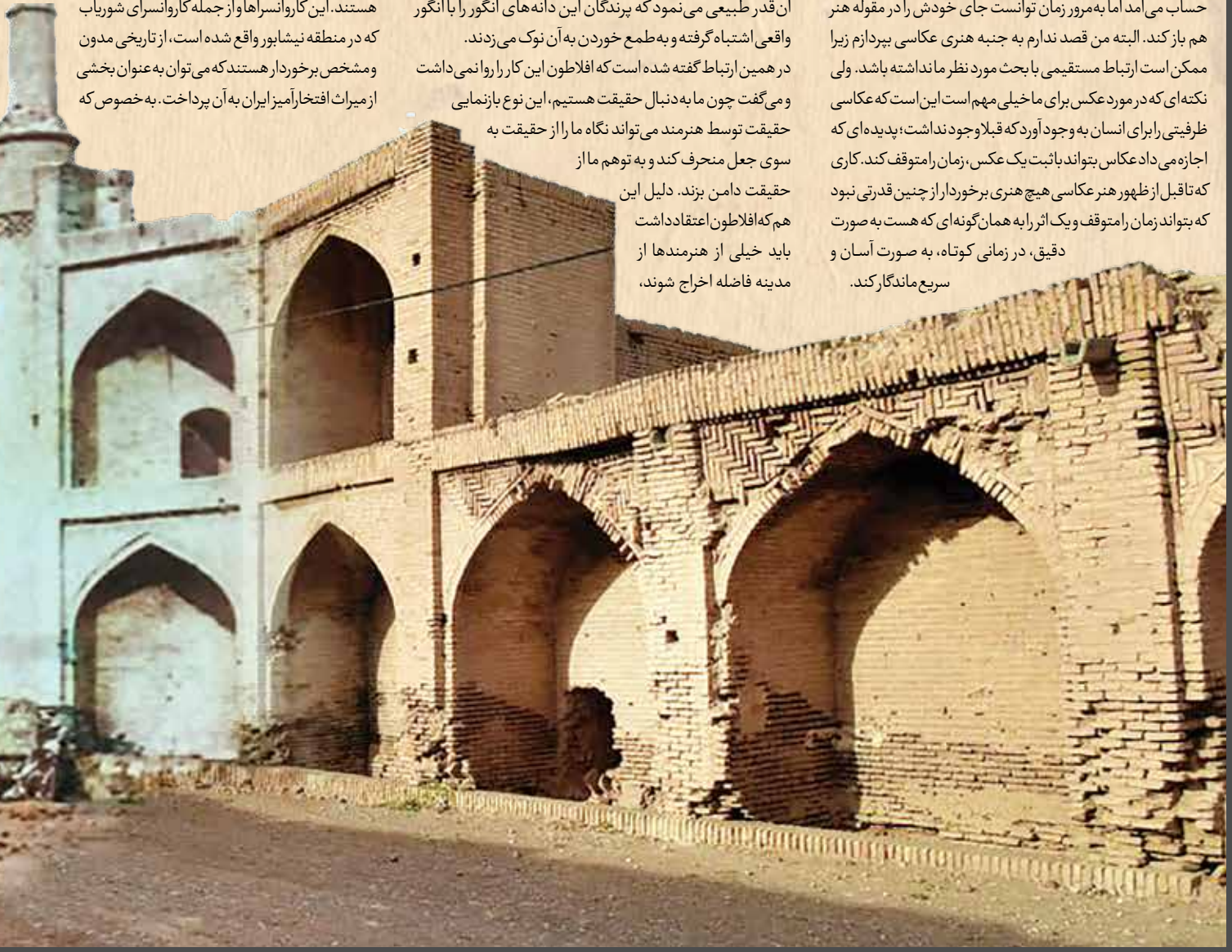
مسافرت به مشهد را داشته، باید مدتی را در آن اتراف می‌کرده‌است.

لژی در عکس‌هایی که از داخل اتاق‌های کاروانسرا گرفته‌اید، یکی دو عکس حاوی نوشته‌هایی بود که از همان زمان‌ها روی دیوارها باقی مانده‌اند!

همین‌طوراست. در این کارونسرا دیوارنوشته‌هایی بین فضای صاف‌تر آجرها وجود دارد که افراد در ۱۰۰ یا ۱۵۰ سال قبل، زمانی که از کربلا به مشهد می‌آمده‌اند، یک‌سری یادگاری‌هایی نوشته‌اند که خواندن آن ناخودآگاه فرد را به همان تاریخ و زمانه پرتاب می‌کند؛ اسامی‌ای مثل «بادکوبه» یا یادداشتی که در بخشی از آن نوشته شده

جالب است بدانیم ناصرالدین‌شاه قاجار دو بار به خراسان سفر کرده و در هر دو سفر خود مدتی را در کاروانسرای شوریاب اقامت کرده بود

تاریخی و میراث گرانقدر فرهنگی ما به سمت و سویی بررود که نادیده گرفته‌شده و به مرور از جغرافیا و در نهایت ذهنیت تاریخی ما حذف شوند. ضمن این‌که باید توجه داشته باشیم این آثار قابل تجدید و ساخت دوباره نیستند، چون اگر از شاکله و استخوان‌بندی اصلی خود خارج شوند، دیگر نمی‌توان هویت و روح تاریخی آنها را به این آثار بازگرداند. البته واقعیت تلخ این است که به علت همین خارج شدن از مسیر اصلی، عدم ارتباط با جامعه و کم‌توجهی یابی‌توجهی مسئولان و نهادهای مرتبط با این آثار، این‌گونه از میراث گرانبهای تاریخی ما، روبرو زوال و گاه در حال احتضار هستند.

پیشخوان

شمارگان ۱۱۷ هزار نسخه‌ای کتابی از Lafonten

شمارگان کتاب «قصه‌ی کفّاش و کیسه طلا» اثری از ژان دو لافونتن، مشهورترین حکایت‌نویس فرانسوی، در ششمین مرحله چاپ به ۱۱۷ هزار و ۵۰۰ نسخه رسید. کتاب قصه کفّاش و کیسه‌ی طلا که با تصویرگری برپایان وایلداسمیت آراسته‌شده از سوی انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان بازنشر شد. این کتاب، داستان کفّاش فقیری را روایت می‌کند که در دهکده‌ای زندگی می‌کرد. این کفّاش همیشه شاد و خوشحال بود. شب‌ها راحت می‌خوابید، روزها کار می‌کرد و آواز می‌خواند و با بچه‌ها و حیوانات دوست بود. همسایه او مرد ثروتمندی بود که شب‌ها تا صبح سکه‌های طلایش را شمارش می‌کرد و صبح تا شب هم از صدای کفّاش خوابش نمی‌برد.... این کتاب با ترجمه منصور فتحی در قطع جیبی، برای گروه سنی هفت سال به بالا (نوجوان) منتشر شده‌است. این کتاب سال ۱۳۷۰ برای اولین بار از سوی کانون منتشر شد و اکنون با شمارگان ۲۵۰۰ نسخه به چاپ رسیده تا شمارگان آن در باشگاه صد هزار تایی‌های کتاب‌های کانون در مجموع به ۱۱۷ هزار و ۵۰۰ نسخه برسد.

نیاوران میزبان هنرمندان سرامیک

دوازدهمین دوسالانه ملی هنر سرامیک در فرهنگسرای نیاوران برپاست و آثار هنرمندان در این رشته در برابر چشم دوستداران هنرهای تجسمی قرار دارد. نمایشگاه فرهنگسرای نیـاوران، بخش نمایشگاهی این دوسالانه است که بیتا فیاضی نمایش‌گردان مجموعه «آن موج»، مجید شیبایی نمایش‌گردان مجموعه «سریر آتش» و هیربد همت آزاد نمایش‌گردان مجموعه «در امتداد آشوب»، آثاری از ۷۶ سرامیست را در نمایشگاه ارائه کرده‌اند. این دوسالانه تا ۲۹ دی جاری ادامه دارد.

قاب

ادبیات

کشف استعدادها در جشنواره شعر جوان سوره

علی دادودی، مدیر دفتر شعر حوزه هنری می‌گوید جشنواره شعر جوان سوره، فرصت بسیار خوبی برای معرفی استعدادهای جوان به شعر کشور است و امیدوارم خود شاعران جوان هم به خوبی از این فرصت بهره ببرند. وی افزود: جشنواره سوره یکی از جشنواره‌های شناخته‌شده در عرصه شعر است که بسیاری از اساتید و چهره‌های شاخص شعر امروز، سابقه حضور در این جشنواره را داشته‌اند. این جشنواره بعد از چند سال تعطیلی دوباره برپا شده و فرصتی مغتنم برای گرد همایی شاعران و حضور در یک همایش بزرگ ادبی است. دادودی موضوع محور نبودن این جشنواره را یکی دیگر از ویژگی‌های جشنواره شعر جوان سوره معرفی کرد و گفت: بسیاری از شاعران دوست دارند بدون موضوع‌بندی آثارشان را در محک داوری قرار دهند. از این نظر شاعران می‌توانند با هر رویکرد و قالب و ساختاری که دوست دارند، در این جشنواره حضور پیدا کنند.